

nec volitus in se, nec in causa. Idemque dicunt etiam Navarrus & Cajetanus, si mater, vel nutrix, compertum habeat ex successiva experientia, quod dormiens numquam locum soleat mutare, sed ubi semel se collocat, ibidem soleat persistere, & semper se invenire: quia tota ratio prohibitionis consistit in illo periculo, quod propterea ubi cessat, cessat quoque ratio prohibitionis, proindeque peccatum. Unde inferunt, quod si lectus sit magnæ latitudinis, ac infans reponatur procul, ubi stare non solent, nec pervenire alii cubantes, tunc peccaminosa non sit ibi detentio infantis.

CAS. III. Antequam Titius fieret Clericus, chirurgiæ, ac medicinæ studuit; & in eisdem adeo profecit, ut, post lauream, earundem exercitio quamplura lucratus fuerit. Nunc tamen Clericatus adscriptus, ac in sacris constitutus premitur paupertate, cui propterea occurrere intendens, quærit, an dictum exercitium ipsi repetere liceat? Quid ei respondendum.

Respondendum, id ei minime licere, non obtento prius à Papa Brevis dispensationis. Ratio est; quia licet antiquitus tale exercitium indifferenter liceret omnibus, sive Clericis, sive laicis, ut luculenter ostendit fel. mem. Benedictus XIV. de Syn. Diceces. lib. 13. cap. 10. justis tamen, ac urgentibus de causis, illud postea fuit interdictum majorum ordinum Clericis, immo & minoribus tantum initiatis, qui Ecclesiasticum Beneficium possiderent; ut tradit idem Pontifex ibidem num. 5. quibus propterea, inquit, nunc esse necessarium Apostolicum Indultum, ut medendi artem valeat exercere. Ergo tale exercitium huic Clerico repetere non licet, Brevis dispensationis à Papa prius non obtento: quod aliter non conceditur, quam certis servatis conditionibus, quæ quandoque hæc sunt: Dummodo non adsit copia Medicorum, & dummodo gratis & pro amore Dei exerceatur: aliquando vero apponitur hæc clausula: *Dummodo nihil petas, sed à sponte dantibus recipias.* Et difficilius conceditur quoad exercitium chirurgiæ, maxime cum facultate incisionis, vel adustionis. Hinc bene considerandæ sunt clausulæ in indulto expressæ; nam dispensatus servare omnino debet conditiones in Brevis appositas. Et de facto olim exorto dubio, an Clericus, qui obtinuerat Breve cum illa clausula, *dummodo nil petas, sed à sponte dantibus recipias*, licite posset convenire cum aliqua communitate, ut, pro sua opera & labore, universitas ipsa eidem præstet certam annuam, seu menstruam summam, vulgo *por concierto*, ó *por salario*. Sacra Congregatio Episcop. & Regular. in una Terracinen. die 6. Septemb. 1697. negative respondit, eo quod fortasse non omnino gratis datum reputavit tributum *por concierto*. Vide caput decimum, supra indicatum, Benedicti XIV. ubi perdocte, more solito, à num. 1. ad 11. inclusive, materia hæc pertractatur.

ANNO MDCCLVII. MENSE JANUARI.

CAS. I. **M**ulier exponit Parocho in confessione, quod cum ipsam communicans fortuito dedisset ei duplicem formulam, ipsa detulit unam ex his domum suam, qua sequenti die semetipsam communicavit. Q. quot peccata commiserit, & an Parochus valeat ipsam absolvere.

Resp. cum distinctione. Vel mulier, talia peragens, operata est bona fide, putans nempe, ex quadam simplicitate, aut invincibili errore, ea sibi licere; & in tali casu dico, ipsam talia agendo formaliter non peccasse, sed solum materialiter; ideoque nil intervenire, à quo Parochus eam absolvat: cum deficiente formali malitia in operante, desit quoque materia absolutionis. Vel talia peragens operata est mala fide, sciens nempe, aut practice dubitans, ea sibi non licere; & tunc dico, ipsam quidem multipliciter peccasse, Parochum tamen posse illam absolvere. Peccavit multipliciter; eo quia commisit, primo, peccatum gravis irreverentiæ erga SS. Eucharistiæ Sacramentum, temere sacram formulam manu propria ex ore extrahendo. Secundo, gravis inobedientiæ contra Ecclesiæ præceptum, eamdem tangendo, domumque asportando. Terrio, inobedientiæ simul, & sacrilegii, eam sibi ministrando. Quarto, alterius sacrilegii, in statu mortalis peccati eam sumendo. Enim vero licet antiquitus per plura sæcula vigerit disciplina, ut laici, qui sacra communione reficiebantur, in nudas manus Eucharistiam exciperent, suisque iudem manibus in os inferrent, ac foemina illam susceperent in album pannulum, eamdemque subinde suis, & ipsæ manibus ad os transferrent, prout, ex Card. Bona, Martene, ac Morino, tradit SS. D. N. Benedictus Papa XIV. tum de Syn. Dicec. lib. 13. cap. 19. num. 27. cum de Can. Sanct. lib. 3. cap. 38. num. 17. ac de Sacrif. Missæ pluribus in locis; tamen nunc temporis id obsolevit, ut idem advertit; & ob contrariam consuetudinem, posterioresque Constitutiones fuit abrogatum; & laicis, ac mulieribus veritum est etiam, tangere Eucharistiam, extra casum ejusdem ab injuria tuendæ, vel alterius gravissimæ necessitatis, ut colligitur ex cap. *Pervenit* de Consecr. dist. 2. ac notant Giribaldus, tract. 4. de Eucharist. cap. 6. dub. 4. Sporer, & alii; quin immo nec eis licet tangere vasa, in quibus Eucharistia continetur, (Cap. *Non oportet* 1. dist. 21.) Quidquid postea sit, an vasa Eucharistiam minime continentia, ex moderna consuetudine, tangi licite possint à laicis Regularibus, Monialibus, Sacristis, ac Clericis simpliciter tonsuratis: circa quod vide Alphonsum de Ligorio de Euchar. ut Sacrif. dub. 5. num. 382. Edit. Ven. Si prædictis peccatis addas aliud sacrilegium à muliere commissum, cum antecederet in statu mortalis trajecit alteram formulam

ad stomachum (quo tempore nondum erat completa, sed adhu fiebat celestis panis manducatio) habes quot peccata commiserit indigna mulier, quæ propterea in foro punitur, ac si Eucharistiam asportaverit, aut retinuerit ad malum finem, nisi ipsa concludentibus, ac iudicis probationibus clare ostendat, se ad malum finem non asportasse, ac retinuisse: ut patet ex Const. *Ab Augustissimo*, quam die 5. Martii 1744. edidit laudatus SS. D. N. Benedictus XIV. Potest nihilominus à Parocho absolvi, eo quia nihil egit superstitiosum cum abusu Sacramenti.

CAS. II. Fictus Sacerdos, per plures annos functus Officio Capellani in Ecclesia Parochiali, morti proximus in confessione exprimit Parocho, se neque habere primam Tonsuram. Q. primo, quo reatu se inquinaverit celebrando, & an ob id incurrit aliquam poenam? Secundo, quid agendum à Parocho, si prædictus nedum Parochianorum confessiones excepit, verum etiam sui loco alicui matrimonio astitit.

Respondeo ad primum quoad primam partem, huiusmodi fictum Sacerdotem triplici saltem nefario reatu se celebrando inquinasse; sacrilegæ nimirum temeritatis; idololatriæ saltem externæ; ac gravissimi scandali, per inductionem populi ad idololatriam materialem; uti colligitur ex Constitut. 81. Clementis VIII. incip. *Et si*; ubi, inter alia, hæc habentur: *Ad coercendam nefariam, & sacrilegam quorundam hominum, temeritatem, qui cum ad sacrum Presbyteratus Ordinem minime promoti sint, Missarum celebrationem usurpare præsumant . . . non solum actus idololatriæ, saltem per externa, & visibilia religionis, & pietatis signa exercent; sed etiam, quantum in ipsis est, efficiunt ut fideles, qui credunt, eos ordinatos esse, & rite conficere Sacramentum Eucharistiæ, idololatriæ crimen ignoranter incurrant, &c.* His adde reatum iniustitiæ, si pro Missæ applicatione eleemosynam accepit: cumque sit suspectus de hæresi, diligenter inquirendum est, an celebraverit cum errore aliquo in intellectu contra fidem, ac pertinacia in voluntate; puta, quod licet non Sacerdos, celebrare potuerit; tunc enim incurrisset etiam reatum hæresis formalis, & quidem externæ per ipsum actum celebrationis. Quoad secundam partem dico, quod si talis fictus Sacerdos celebrare præsumpsit cum mox dicto errore, ac pertinacia, incurrit in excommunicationem Summo Pontifici reservatam in Bulla Cœnæ. Si vero id fecit secluso errore, &c. nullam invenio poenam spiritualem, contra ipsum latam; & à pluribus eximitur etiam ab irregularitate, Cap. 1. de Cler. non ord. minist. cum ipse, utpote nec habens primam Tonsuram, non sit Clericus, immo in hoc secundo casu nec invenio reservationem delicti: quamvis enim sit casus spectans ad Tribunal S. Officii quoad poenam ipsi debitam in foro externo; tamen quoad absolutionem in foro Sacramentali, etiam extra mortis articulum, spectat ad quemlibet Confessarium ab Ordinario approbatum; cum nullibi constet de huiusce casus reservatione, ut notat P. Syrus Placentinus Dilucidat. part. 1. Cap. 2. dub. 10. Dixi supra, me nullam invenire poenam spiritualem; quoad temporalem namque, si ejus crimen detegitur extra Sacramentum, tamquam suspectus de hæresi denunciandus est Inquisitori, penes quem, nisi aliunde, aut per ipsum, concludenter, & clare probetur, ipsum esse vere Sacerdotem, tra-

ditur Curia Sæculari ultimo supplicio afficiendus, ut aliquo modo indicat ultima Diocesana Synodus lib. 1. cap. 5. §. ult. & plenissime statuit, ac exponit SS. D. N. Benedictus Papa XIV. in celebri sua Consi. *Sacerdos in æternum*, edita die 20. Aprilis 1744. quæ est 97. tom. 1. Bullarii ejusdem. Resp. ad sec. Parochum in hoc casu debere omnimode servare sigillum sacramentale, ac summo opere cavere, ne ullo modo ipsum violet. Ad prospiciendum nihilominus modo possibili, ac licito, animabus Fidelium, qui penes prædictum nulliter plane confessi sunt, debet efficaciter ostendere in generali, tam de Altari, quam in Confessionali, necessitatem contritionis sæpe excitandæ, etiam de peccatis, quorum in foro poenitentia absolutionem obtinuisse confidimus, cum nulli certo constet, dum vivimus, se apud Deum esse vere justificatum, Salomone dicente Eccl. 9. *Nescit homo, utrum amore, an odio dignus sit*: & repetente Apostolo 1. ad Cor. 4. *Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum*: quantumcumque utilitatis afferat, generalem aliquando totius vitæ peccatorum instituere Confessionem, ut præteritarum, si qui intervenerint, confessionum defectus corrigantur. Et quamvis revera evenire possit, quod aliquis ex prædictis neque adsit huiusmodi Parochi concionibus, neque penes illum confiteatur; tamen id parum refert, si postmodum saltem una vice apud aliquem valide confiteatur cum dolore universali de omnibus à se commissis: sic enim, etiam nulliter confessa penes fictum Sacerdotem, remanent absoluta eodem modo, quo invincibiliter oblita: quam ob causam censeo, Sacram Concilii Congregationem die 1. Decemb. 1683. respondisse Eminent. Georgio Barbado Episcopo Patavino, nullas quidem esse Confessiones, quæ factæ fuerant Sacerdotibus non approbatis ab Ordinario, sed *non inquietandum populum*, ut referunt Clericatus de Poenitent. decis. 31. num. 14. & SS. D. N. Benedictus XIV. Noif. 17. tom. 4. Circa Matrimonia postmodum, quibus prædictus astitit, dico, Parochum non teneri esse adeo anxium, quia sicuti Matrimonium est validum, etsi contractum coram Parocho mere putativo; vel habente collationem nullam, ob nullitatem concursus, propter defectum Examinatorum Synodaliū, ut in Centensi declaravit S. Concilii Congregatio die 31. Julii 1627. penes Barbosam de Offic. & Potest. Par. cap. 21. num. 51. ita quoque valida sunt quæ fuerint contracta coram Sacerdote mere putativo si hic simul habebat titulum coloratum licentiæ ipsi datæ à Parocho eisdem assistendi, ut cum Sanchez, Bosio, Gutierrez, Bonacina, & aliis docet Giribald. de Matrim. cap. 7. dub. 8. num. 67. Neque dicas, ex Tridentino contrahi debere coram Parocho, *vel alio Sacerdote*. Nam sicuti quamvis Concilium apponat *ly coram Parocho*, id intelligitur coram Parocho, vel vero, vel putativo: immo etiam de Parocho, qui non sit vere Sacerdos, ut cum latis DD. concordantibus notat Barbosa l. c. cum 60. & duplici Sac. Congreg. Decreto comprobat De Ligorio de Marr. cap. 2. dub. 1. num. 1081. ita quamvis Concilium apponat *ly vel alio Sacerdote*, id intelligitur de Sacerdote vel vero, vel putativo, hoc est, tali communiter existimato. Et ratio fundamentalis est, quia ex una parte etiam hic, in foro externo, & apud homines, qui vident ea, quæ pa-

tent, majorem habet auctoritatem, majoremque reportat fidem in testificando, quam laici; & sic est testis auctorizabilis: ex alia parte veritas Sacerdotii non requiritur de jure divino ad valide assistendum Matrimonio, sicuti requiritur ad absolvendum: sed solum requiritur ex dispositione Ecclesiae, quae propterea in casu dictae qualitaris defectum suplere potest, cum interveniat error communis una simul cum titulo colorato; ut etiam dicitur in casu Confessionis, bona fide factae, ac exceptae à Sacerdote, cui expiraverat facultas.

CAS. III. Obtinuit Sacerdos ab Episcopo facultatem excipiendi Confessiones in sua Ecclesia Parochiali. Q. an si eas excipiat etiam in aliis Ecclesiis Diocesis, ibi valide absolvat? Et quid, si facultas fuit eidem concessa sub hac forma: *Concedimus tibi facultatem audiendi Confessiones in Ecclesia Parochiali, & etiam in aliis, consentiente Rectore, vel Parocho earumdem;* an in hoc casu ibidem audiendo Confessiones absque licentia, & consensu Rectoris, vel Parochi, eas valide excipiat?

Resp. utriusque difficultatis solutionem vere ac proprie pendere ab ipsamet Ordinarii voluntate, item à circumstantiis, & conjecturis particularibus, vel etiam à Constitutione Synodali, si quae alicubi quoad hoc facta est. Praecise tamen ab hisce omnibus, & perpensis terminis propositi casus secundum se, ad I. dicunt Giribaldus de Sacram. Poenit. cap. 14. dub. 3. num. 24. aliique, Sacerdotem Confessiones excipientem in aliis Ecclesiis valide absolvere, quia *ly in Ecclesia Parochiali* non est particula taxativa, seu limitativa jurisdictionis, sed est modalis, ac loci demonstrativa: ut de communi testatur Sanchez lib. 3. de Matrim. disp. 24. n. 2. Et assignatio loci non pertinet ad valorem exceptionis Confessionum, sed ad reverentiam debitam Rectoribus aliarum Ecclesiarum, quatenus absque ipsorum licentia, & consensu, nemo debet in eorum Ecclesiis Sacramentum administrare, ut observant Aversa de Poenit. quaest. 16. sect. 6. ac Bordonus tom. 1. var. Resol. resol. 36. quaest. 6. & 16. Quidquid tamen sit de probabilitate hujus opinionis, longe probabilius mihi videtur oppositum. Sicuti enim quando Episcopus approbat Sacerdotem ad certum tempus determinatum, puta, ad sex menses, vel ad certum sexum personarum, nempe ad mares, nequit ultra tale tempus, vel personarum diversi sexus, nempe, mulierum Confessiones valide excipere: item quando approbat Sacerdotem pro una Diocesi, non potest hic excipere Confessionem in alia Diocesi, quamvis idem sit Episcopus utriusque Diocesis; quia approbatio pro una, non est approbatio pro alia: ita &c. Ratio est, quia cum approbatio sit Episcopo commissa, ista non valet ultra quod ab eo facta est, ut expresse docent Reginaldus lib. 1. num. 200. Suarez, & alii omissis, Joann. de Cardenas, qui in crisi dissert. 2. cap. 6. art. 1. q. 1. refert S. Congregationem anno 1593. sic declarasse: *Approbatum ad audiendas Confessiones certi generis personarum, vel in certa Ecclesia, non censetur approbatum simpliciter: ac proinde non potest virtute Bullae Cruciatæ, aut Jubilæorum, eligi ad audiendas Confessiones aliarum personarum, vel extra illas Ecclesias ipsi designatas.* Accedit, praxim hujus curiae esse (cum quis non approbatur pro certa tantum Ecclesia) ponere in Litteris paren-

tibus, huic concedi facultatem audiendi Confessiones *in civitate*, aut *in Diocesi*. Porro ad quid inseriret ista diversitas, si approbatus, ut audiat Confessiones in sua Ecclesia Parochiali, esset approbatus simpliciter, seu posse Confessiones excipere etiam in aliis Ecclesiis intra Diocesim, ibique valide absolvere? Dicendum est ergo, illam clausulam *in tua Ecclesia Parochiali*, non esse modalem, sed taxativam, ac limitativam loci: nam dictio *in* est omnino, ac prope ejusdem significationis, ac dictio *intra*: ut ait Tiraquel. de utroque Retr. §. 1. gloss. 11. n. 72. & 74. unde idem est dicere, *in tua Ecclesia Parochiali*, ac *intra tuam Ecclesiam Parochialem*. Propterea cum dictio *intra* sit diametraliter opposita dictioni *extra*, consequens est, quod Sacerdos vigore praefatae clausulae nequeat Confessiones excipere, ideoque nec valide absolvere extra suam Ecclesiam Parochialem, seu in aliis Ecclesiis intra Diocesim; non enim potest fieri extensio ab uno loco ad alium, importatum per dictionem diametraliter oppositam. Et ex his patet responsio ad rationes sententiae contrariae cum *ly in Ecclesia Parochiali* sit clausula non mere modalis, & demonstrativa, sed vere taxativa, ac limitativa jurisdictionis, proindeque in casu exigens nedum consensum Rectorum, vel Parochorum, sed & positivam approbationem Episcopi, ut in aliis Ecclesiis Sacerdos valide excipiat Confessiones.

Ad II. dico, in hoc casu Sacerdotem ibi valide excipere. Ratio est, quia tunc vere habet approbationem, & facultatem ab Episcopo, etiam ibi Confessiones audiendi, & consensus respectivi Rectoris, vel Parochi, in eo casu mere requiritur, ut his exhibeatur debita reverentia, petendo ab ipsis licentiam administrandi Poenitentiae Sacramentum in ipsorum Ecclesiis. Neque dicas, *ly consentiente Rectore, vel Parocho*, reddere facultatem conditionatam, cum sit ablativus absolutus, solitus importare conditionem, l. à Testatore, ff. de Condit. & Demonstr. Contra enim nego, quod reddat in casu facultatem conditionatam: nam ablativus absolutus pluries connotat solum modum licite ac debite agendi, ut ostendit Sanchez l. c. disp. 33. & patet ex Trident. sess. 24. cap. 11. ubi pro Matrimonio praecipuntur Denuntiationes cum ablativo absoluto: *Quibus denuntiationibus factis*, & tamen, etiam illis illicite omissis, Matrimonium est validum, ut pluries declaravit S. Congregatio, ac signanter in Mediolanensi die 28. Septembris 1591. Ex illo ergo ablativo absoluto solum erui potest, Sacerdotem in his Ecclesiis audiendo Confessiones absque licentia Rectoris, vel Parochi, id illicite facturum: at non quod invalide, cum habeat expressam facultatem ab Episcopo, requirente quidem consensum respectivi Parochi, aut Rectoris, sed ad evitandas querelas, & jurgia, ac ut his exhibeatur debita convenientia, & reverentia.

M E N S E F E B R U A R I I .

CAS. I. Avenit circa meridiem Peregrinus in locum, ubi fit Vigilia Festi localis de praepeto, ibidem mansurus usque ad meridiem sequentis diei. Q. an, si pransus est, teneatur ad Vesperam jejunare, ac die sequenti Missam audire.

Resp.

Resp. secluso scandalo, probabilius videri quod non. Layman lib. 1. tract. 4. cap. 12. num. 24. & alii satis comm. Ratio utriusque partis est, quia præceptum, sive jejunandi ad vesperam, sive audiendi Missam in tali Festo, utpote affixum tali loco, seu territorio, non obligat eos, qui sunt ibi per transitum; sed eos qui habent ibi domicilium, vel quasi domicilium, necnon eos, qui ibi vere ac proprie habitant. Jam vero Peregrinus ibidem hospitans à meridie unius diei usque ad meridiem alterius diei subsequentis, certe ibi non habet domicilium, vel quasi domicilium, & potius dicitur esse ibi per transitum, quam vere & proprie ibi habitare; siquidem ob tam brevem moram, moraliter itinerans dicitur, cum id continuo fieri dicatur, quod fit intra biduum, vel triduum, l. fin. C. de Judic. & l. ult. C. de Error. Advocat. Ergo nec tenetur ad vesperam jejunare, nec die sequenti Missam audire. Et parum refert, quod interim non teneatur legibus suæ patriæ, à qua abest: ex hoc enim legitime non inferitur, quod propterea teneatur legibus loci, in quo est per transitum; absurdum namque non est, quod in quantum ad hoc eo tunc teneatur solo jure communi. Busembaum de Leg. cap. 2. dub. 3. prout dicitur de itinerantibus, qui isthac transeunt prætergrediuntur: hi siquidem non subduntur jurisdictioni Superioris loci, per quem transeunt, l. Hares absens, §. Proinde, ff. de Judic. nec legibus particularibus ejusdem loci. Quod si opponas canonem *Illud* dist. 20. ubi refertur illud celebre D. Ambrosii *Cum Romam venio, Sabbatum jejuno; cum Mediolani sum, non jejuno; sic & tu ad quamcumque Ecclesiam veneris, ejus morem serva*; dico, S. Doctorem ibi loqui in casu, quo secus intervenit periculum scandali, ut patet ex ejusdem verbis subsequentibus: *si cuiquam non vis esse scandalo, nec quemquam tibi; quam ob rem apposui initio responsionis ea verba secluso scandalo, cui certe est obviandum; ideoque Apostolus 1. ad Corinth. 8. dicebat: Si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnes in æternum, ne fratrem meum scandalizem.*

CAS. II. Sacerdos, obtenta ad annum facultate excipiendi Confessiones, transtulit se in aliam Diocesim, animo vere ibi figendi domicilium. Sex tamen nondum elapsis mensibus, ad hanc remeavit. Q. an sine nova approbatione valeat hic Confessiones excipere?

Resp. affirm. cum Suarez de Pœnit. disp. 28. sect. 7. n. 9. Giribald. eod. tract. cap. 14. dub. 5. in fine, de Lugo, & aliis, dummodo approbatio non fuerit interim revocata ab Ordinario, aut ab ipsomet Sacerdote renuntiata, neque hic mutaverit statum. Ratio est, quia approbatio concessa ad tempus determinatum non cessat, nisi vel per revocationem ejusdem factam ab Ordinario, vel per lapsum ipsius temporis determinati; vel per voluntariam Confessarii renuntiationem ab Ordinario acceptatam; vel denique, ut aliqui dicunt, per hoc, quod Confessarius elegerit alium statum. Sed neutrum ex his verificatur in casu: ergo sine nova approbatione potest idem Sacerdos hic Confessiones excipere. Neque dicas, ex ipsomet Suarez l. c. num. 8. Lugo de Pœnit. disp. 21. sect. 2. num. 15. aliisque approbationem cessare etiam mutatione Diocesis; præcipue si mutatio fiat animo alibi figendi domicilium, quia tunc Sacerdos censetur cedere juri approba-

tionis; quæ propterea manet extincta. Contra enim: cessat mutatione Diocesis, quatenus jam habita approbatio non valet pro alia Diocesi, ad quam divertit, concedo; quatenus amplius non valet, si ante lapsum termini revertatur ad Diocesim, pro qua ipsam habuit, nego. Suarez, Lugo, & alii dicentes, approbationem cessare mutatione Diocesis, loquuntur coherenter ad celeberrimam Constitutionem *Superna*, vigore cujus, approbatio habita in una Diocesi, non inservit pro alia; unde dicunt, approbationem cessare, quatenus pro audiendis confessionibus in nova Diocesi requiritur nova approbatio. At nullibi negant, eandem Sacerdoti sufficere, si ante lapsum termini eo revertatur, unde discesserat; immo expresse hoc affirmant, ut videre est apud Suarez ibid. num. 9. Lugum pariter ibid. num. 44. aliosque, ubi de hoc agunt. Nec refert, quod Sacerdos alio abierit animo ibi figendi domicilium; nam in primis hoc non probat, quod cessarit prædicto juri etiam pro casu, quo revertetur intra tempus determinatum; siquidem hujusmodi cessio est quædam donatio, quæ non ita facile supponitur. Deinde, quamvis cessisset, si renuntiatio non fuit ab Ordinario acceptata, Sacerdos regressus jus suum prosequi potest, etenim approbatio habet quodammodo rationem privilegii, ut inter alios docet Bonacina de Leg. disp. 1. quæst. 3. punct. 8. §. 4. num. 4. Jam vero de ratione privilegii est, quod si ejusdem renuntiatio non fuerit à Principe acceptata, adhuc duret; cum enim vim habeat à voluntate Concedentis, si Superior ejus renuntiationem non acceptat, semper vivit; & ideo potest Privilegiarius, mutata voluntate, illo uti privilegio, cui prius renuntiavit; ut cum eodem Bonacina, Nugno, & Sanchez, docent Donatus in Praxi Rer. Reg. tract. 12. quæst. 4. num. 1. Giribaldus, aliique comm. Et de facto praxis ætatis communis est, quod Sacerdotes redeuntes ad Diocesim, & locum, pro quo sunt approbati, ibi absque nova approbatione Confessiones excipiant, si facultatis tempus nondum expiravit.

CAS. III. Relicta fuit pauperi Clerico non modica pecuniæ summa, cum prædiolo, quercubus, iisque arboribus abundante, ex quarum foliis aluntur bombyces. Propterea ad congrue sustentandam se, suamque familiam, statuit dare Mercatori, aut Campsori pecuniam in societatem, emere, ac alere suos, eosque postea utiliter revendere, & cum foliis mororum in eade propria arti sericæ operam dare. Q. an licite?

Resp. non posse licite facere primum, bene vero secundum, & tertium, modo infra dicendo. Ratio primi est, quia etiam Cambium activum est species quædam negotiationis, quæ neque per interpositam personam licite potest à Clericis exerceri, ut docet SS. D. N. Benedictus Papa XIV. Syn. Dioc. lib. 9. cap. 6. n. 4. & 5. ubi non obscure declarat, etiam ob hoc incurri pœnas, quæ à Sacris Canonibus, suisque in litteris Apostolicis, datis die 25. Febr. 1741. necnon ab aliis Constitutionibus Apostolicis, statuta sunt contra Clericos negotiatores. Ratio secundi, ac tertii desumitur ex responsionibus datis à Sac. Cong. tertie, ac quartæ interrogationi, ipsi factæ à Presbyteris, & Clericis Tetra-Medie Neocastrensensis Dioc. quarum prima hæc erat: *An ii qui in propriis terris habent quercus, & castaneas, quarum fructibus suos vescuntur, possint suos emere, eosque alere, & pro familiæ susten-*

tatione vendere. Alterum: An iidem Clerici cum foliis suarum arborum possint in propriis adibus arti sericæ operam dare &c. Sac. Cong. Conc. respondit ad 3. Iidem posse pro sua, & familiæ suæ sustentatione, dummodo tamen in emendis, alendis, seu distrahendis suis, nihil sordidum, aut indecens ordini Clericali exercent. Ad 4. Licere Clerico earundem arborum foliis per se ipsum, absque sui officii detrimento, dumtaxat pro sua, ac familiæ sustentatione, arti sericæ operam dare; dummodo tamen in artificio hujusmodi, personas suspectas non adhibeat, & quoad hoc Episcopi licentiam, quæ gratis detur, obtineat. Vide Matthæuccium Offic. Cur. cap. 33.

M E N S E M A R T I I.

CAS. I. **D**ispensatus ut possit comedere carnes in Quadragesima, modicum quandoque in comedendo sentit appetitum; propterea ad hunc excitandum, iis diebus, quæ carnes edit, eandem comedit intinctam in halece destructa in jure, cum modico aceto, saccharo, & cinnamomo. Q. an carnis comestio cum hoc intinctu eidem liceat in Quadragesima? Resp. Videri quod sic, usquequo aliud non declaretur. Ratio est, quia licet præfatus SS. D. N. tam in suis Litteris Apostolicis, datis die 30. Maii, & 22. Augusti 1741. quam in Rescripto ad Postulata Archiepiscopi Compostellani, facto die 8. Julii 1744. vetuerit pro tempore Quadragesimæ, aliisque diebus jejunii de præcepto, promiscuam comestionem carnis, ac piscium tamen utrobique utitur vocabulo Epularum; sic in Encyclicis ait *Licitas, atque inter dictas epulas promiscue, minime apponendas esse.* Et in Rescripto: *Epulas licitas pro iis, quibus permittum est carnes comedere, respondemus esse carnes ipsas; epulas interdicitas esse pisces: adeoque utrumque simul adhiberi non posse.* Sed Intinctus ex halece destructa in jure, cum modico aceto, saccharo, & cinnamomo, non est epula: Epula namque ex Calepino idem est ac italice *Vivanda*; prædictus vero intinctus non est quod italice *Vivanda*, sed potius ejusdem condimentum, salsa quædam, aut sapor, prout etiam de intinctu in generali inquit idem Calepinus V. *Intinctus*; ergo &c. Neque dicas, etiam jusculum carnis non esse epulam carnis: & tamen tempore Quadragesimæ, illicitum esse non dispensato quidquam jusculi sumere simul cum piscibus, eo quia in ipso jusculo reperitur substantia carnis. Unde, cum etiam in dicto intinctu reperitur substantia halecis, parum refert quod non sit epula piscium, ad hoc ut dispensato illicita sit sumptio ejusdem cum carne. Contra enim: concessio antecedente, nego consequentiam, & dico, disparitatem esse, quia non dispensatis nedum tunc prohibitum est comedere epulas piscium una simul cum epulis carnis, verum etiam quidquid carnis substantiam aequaliter includit, aut originem ducit à carne; ut probant DD. in tr. de Jej. hinc cum jusculum carnis includat substantiam carnis, nil mirum quod à non dispensatis sumi nequeat tempore Quadragesimæ, sive simul, sive sejunctim ab epulis piscium. Ab opposito, dispensatis hæcenus solum prohibita est promiscua comestio epularum; quæ proinde cum non interveniat, quando dispensatus comedit carnem simul cum dicto intinctu;

ideo

ideo dico ipsi licere in Quadragesima, usquequo aliud non declaretur. CAS. II. Quis vere infirmatur, sed absque præjudicio stare potest ad Vesperam cum collatiuncula ex cibis, quos adhibent viri rectæ meticulosæ conscientiæ, non dispensati. Q. an diebus jejunii debeat hac esse contentus?

Resp. affirm. Ratio est, quia à lege jejunii tantum quis deobligatur valetudinis causa, quantum exigit necessitas, aut gravis indigentia oppositi; pietas namque S. Matris Ecclesiæ quoad legem jejunii, aliasque leges ab ipsa statutas, in hoc sita est: Primo, quod si lex observari nequit absque gravi præjudicio, vel incommodo, tunc Ecclesia non intendit obligare; secus vero si legis observantia secum defert solum aliquod leve incommodum. Secundo, quod cum lex habet pro objecto aliquid divisibile in partes, si nequit observari quoad totum, bene vero quoad aliquam partem, Ecclesia obligat solum quoad illam partem; cujus observantiæ ac executioni propterea quis tenetur: ut patet ex damnatione Propositionis 24. facta ab Innocentio XI. quoad recitationem Officii. Hoc præmisso: Cum lex jejunii habeat pro objecto aliquid divisibile in partes (ut expresse colligitur ex Litteris Apostolicis 19. 27. 55. & 99. SS. D. N. Benedicti XIV. tom. 2. Bullar. ejusdem, ubi injungit Episcopis, ne ulli permittant diebus Quadragesimæ, valetudinis causa, carnibus vesci, ni adjecta lege unicæ comestionis); & ex altera parte is, de quo est sermo, stare possit ad vesperam, sine præjudicio, cum collatiuncula ex cibis, quos adhibent viri rectæ meticulosæ conscientiæ, non dispensati, ut exponitur in casu proposito: inde infertur per legitimam consequentiam, quod hic tali collatiuncula debeat esse contentus; siquidem tenetur observare jejunium in ea parte, qua potest sine præjudicio; sicuti non potens recitare Matutinum & Laudes, bene vero reliquas Horas, has recitare tenetur. Neque dicas, esse per accidens, quod hic stare possit absque præjudicio cum tali collatiuncula; ideoque cum leges positivæ respiciant id, quod communiter, ac in pluribus evenit, l. omnes populi, ff. de Just. & Jur. ipsum non teneri ea esse contentum. Contra enim: est per accidens, si recenseatur inter infirmos adeo graves, ut sint omnino viribus destituti; concedo: hi enim sunt absolute impotentes ad observandam quamcumque partem jejunii; ac propterea de his non loquor. Est per accidens, si recenseatur inter infirmos, habentes adhuc vires sufficientes; nego: hi enim cum adhuc possint servare dictam jejunii partem absque præjudicio, non video cur ab ejus observantia eximi debeant. Vide quæ dixi ad III. Januarii 1748. iis namque confirmatur præsens responsio.

CAS. III. Scrupulis angitur Sergius circa observantiam jejunii, eo quia domi suæ pranderet per horam ante meridiem. Q. an hæc horæ anticipatio in prandendo, secluso rationabili motivo, sit peccaminosa?

Resp. Esse peccaminosam, sed non excedere veniale. Ratio primæ partis est, quia licet hora prandii, quæ ætate hac nostra est in meridie, seu circa meridiem, non sit de essentia jejunii; est tamen conditio, seu circumstantia ab Ecclesia, vigore legitimæ consuetudinis, præscripta; cujus propterea transgressio, si fiat absque rationabili motivo, importat aliquam deordinationem à lege, seu præcepto, & sic est peccaminosa. Quamobrem D. Tho-

Ggg

mas